

Crna Gora
Ministarstvo finansija

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora

tel: +382 20 242 835

Br: 02-03-13 - 9771

Podgorica, 18.06.2020. godine

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE I RURALNOG RAZVOJA
- n/r ministra, g-dina Milutina Simovića -

Poštovani gospodine Simoviću,

Na osnovu Vašeg akta, broj: 08-311/20-6868/1 od 01.06.2020. godine, a kojim se traži mišljenje na *Program reorganizacije koncesionog korišćenja šuma*, Ministarstvo finansija daje sljedeće:

MIŠLJENJE

Uvidom u dostavljeni akt, zaključuje se da bi planirana reorganizacija koncesionog korišćenja šuma podrazumijevala reorganizaciju Uprave za šume (UzŠ) u privredno društvo "Šume Crne Gore doo" (ŠCG doo) u vlasništvu države, a koje bi preuzelo najveći dio zaposlenih Uprave za šume.

Na tekst Programa i pripremljeni Izvještaj o analizi uticaja propisa sa aspekta uticaja na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Programom se predlaže uspostavljanje složenog, dualnog sistema korišćenja državnih šuma – preko državnog privrednog društva i koncesionara do isteka njihovih koncesionih ugovora.

Predloženi organizacioni model predviđa značajno budžetsko finansiranje za održivo funkcionisanje reorganizovanog preduzeća ŠCG doo, dok će isto preduzeće morati da izdvaja određeni dio svog prihoda u budžet države, odnosno budžetski Fond za šume (koji treba da se osnuje izmjenom Zakona o šumama) i u budžete lokalnih samouprava.

Kako se navodi u tekstu Programa, budžetom treba obezbijediti 11% više finansijskih sredstava nego što predviđa sadašnji budžet Uprave za šume, bruto lična primanja za potrebe ŠCG doo bila bi uvećana za 30%, dok bi za obavljanje funkcije državne uprave, koje ostaju i dalje u nadležnosti Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, bilo potrebno iz budžeta obezbijediti dodatnih 130.000,00€ za potrebe angažovanja procijenjenog nedostajućeg kadra. U dokumentu je navedeno da ovaj organizacioni model nije lako sprovodljiv na kratak rok zbog nepogodne obrazovne i starosne strukture kadra, a posebno i zbog premalog sopstvenog potencijala šumarskih inženjera na tržištu, a primjećuje se i veliki višak lugara, odnosno čuvara šuma (66). S tim u vezi, neophodno je detaljno precizirati rješavanje njihovog daljeg radnog angažmana ili socijalnog programa.

Analizom fiskalnog uticaja ukupnog organizacionog modela sektora šumarstva sa organom uprave, ŠCG doo i preostalim koncesijama (scenario za 2020. godinu) zaključuje se da ukupno projektovani primici budžeta na nivou države od korišćenja državnih šuma preko

koncesija i ŠCG doo iznose 5,46 mil. €. Bez prihoda od PDV-a, primici bi bili manji za 1,7 mil. €.

U dostavljenoj dokumentaciji nije naveden izvor projektovanog iznosa naknada za koncesiono korišćenje šuma za 2020. godinu.

Obzirom da je ovim modelom predviđeno da ŠCG doo koristi šume u sopstvenoj režiji, naročito prodajom drvnih sortimenata, isti neće imati obavezu plaćanja naknade za korišćenje šuma.

Dostavljenim Programom predloženo je da ŠCG doo za potrebe lokalnih samouprava izdvaja 5% vrijednosti prodaje drvnih sortimenata.

Shodno navedenom, lokalnim samoupravama će se ustupati 70% prihoda od naknada za korišćenje šuma do isteka postojećih koncesionih ugovora, što znači da će ovaj prihod u narednim godinama opadati i da će lokalne samouprave, nakon isteka koncesionih ugovora, imati ustupljeni prihod od prodaje drvnih sortimenata koji je za 2020. godinu procijenjen na iznos 0,64 mil.€. Opštine su u 2019. godini po osnovu naknada za korišćenje šuma prihodovale 3,5 mil. €, te se zaključuje da bi usvajanjem predloženog modela pojedine opštine (posebno Berane, Pljevlja i Rožaje) izgubile značajna sredstva.

Napominjemo da naknade za korišćenje šuma, shodno Zakonu o koncesijama i Zakonu o šumama, nijesu namjenski prihod.

Takođe, ekonomskom analizom Programa ukazano je da, ukoliko bi se isključili kompletni prihodi od naknada za korišćenje šuma, a što je izvjesno da će se desiti nakon isteka koncesionih ugovora, javno-finansijski bilans na nivou države i opština bi bio negativan.

Razmatrajući dostavljenu dokumentaciju, Ministarstvo finansija ukazuje da je potrebno utvrditi da li je finansiranje iz Budžeta potrebno na duži period, uzimajući u obzir podatak iz RIA obrasca da je iz Budžeta u narednoj godini neophodno jednokratno obezbijediti 2 miliona eura. Ovo iz razloga, što će sredstva koja će se obezbijediti iz Budžeta, služiti do konsolidacije naplate sredstava od korišćenja šuma, sporednih šumskih proizvoda i lovišta posebne namjene.

Imajući u vidu da predloženi model reorganizacije utiče na opredjeljivanje dodatnih budžetskih sredstava, te da nije ekonomski održiv, dok ne isteknu koncesioni ugovori (Tabela 5. Fiskalni uticaj ukupnog organizacionog modela sektora šumarstva sa organom uprave, ŠCG doo i preostalim koncesijama, strana 26 Programa), smatramo da je neophodno, pored pripremljene ekonomske analize, izvršiti detaljnu procjenu uticaja reorganizacije na dužničko povjerilačke, imovinske i radnopravne odnose, kao i da je potrebno izvršiti reprocjenu troškova osnivanja preduzeća.

S poštovanjem,

MINISTAR

Danko Radunović

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ PROPISA

Ministarstvo poljoprivrede i ruralog razvoja

NAZIV PROPISA

Program reorganizacije koncesionog korišćenja šuma

1. Definisanje problema

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

Vlada Crne Gore je tokom 2017. godine razmatrala i usvojila koncept reorganizacije koncesionog sistema korišćenja šuma, kojom prilikom su donijeti zaključci da Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja da sprovede pilot projekte u skladu sa idejnim konceptom, pripremi procjene fiskalnog uticaja i nakon toga Vladi predloži Program reorganizacije koncesionog korišćenja šuma, sa predlogom zakonodavnih i organizacionih promjena. Predloženi Program reorganizacije treba da stvori programske pretpostavke i definiše aktivnosti koje će dovesti do funkcionisanja preduzeća za gazdovanje šumama na održivim osnovama, koje će prihodovati dovoljno sredstava za izvršavanje poslova od javnog interesa u gazdovanju šumama i izdvajati dio prihoda za unapređenje opštekorisnih funkcija šuma.

Uzroci reorganizacije su nedostaci u primjeni koncesionog modela korišćenja šuma, koji su pokazali nedovoljno efikasno korišćenje šumskih resursa i nizak stepen valorizacije šuma. Obzirom da je privatni sektor kupovao drvo u dubećem stanju, koncesionari su se pojavljivali na tržištu drveta kao vlasnici drvnih sortimenata koje u značajnom broju slučajeva nijesu prerađivali u sopstvenim kapacitetima za preradu, a često puta i izvozili van Crne Gore.

Posljedice su značajan broj nerealizovanih aktivnosti na razvoju šumarstva, što je rezultiralo revizijom Startegije razvoja šumarstva tokom 2018. godine za naredni period važenja (do kraja 2023. godine), sa značajno redukovanim razvojnim mjerama u šumarstvu. Ključna posljedica je ta što je uslovljeni nedostatak sredstava u sektoru šumarstva oslabio segmente zaštite šuma, šumsko uzgojne mjere sveo na manji obim, dok sa druge strane koncesionari uglavnom nijesu ulagali sredstva u izgradnju i održavanje šumskih puteva. Posljedično je izostalo i definisanje srednjoročnog koncepta razvoja drvne industrije.

Dakle, pretrpljene su štete u pomenutim segmentima gazdovanja šumama, što je zaustavilo i razvoj sektora usluga u šumarstvu (prevashodno mikro i mala preduzeća). Dalje su mikro i mala preduzeća iz oblasti prerade drveta pretrpjela štetu jer nijesu mogli doći do potrebne sirovine za proizvodnju (koncesionari su se pojavili kao monopolisti u raspolaganju sirovinom iz šuma u državnom vlasništvu).

Bez sprovođenja Programa reorganizacije problemi bi se usložnjavali, tako da ne bi bili ostvareni programski ciljevi Vlade Crne Gore po pitanju reforme sektora šumarstva i unapređenja drvoprerađivačke industrije, tako da bi u ovim djelatnostima i dalje vladao "status quo".

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

The following information is provided for your reference:

1. The first section discusses the importance of maintaining accurate records.

2. The second section outlines the procedures for handling confidential information.

3. The third section details the requirements for data security and access control.

4. The fourth section describes the process for reporting and investigating incidents.

5. The fifth section provides information on the roles and responsibilities of staff members.

6. The sixth section covers the necessary steps for ensuring compliance with relevant regulations.

7. The seventh section discusses the importance of regular training and updates.

8. The eighth section outlines the process for reviewing and improving policies.

9. The ninth section provides information on the contact details for support and assistance.

10. The tenth section discusses the importance of transparency and communication.

11. The eleventh section outlines the process for handling feedback and suggestions.

12. The twelfth section details the requirements for data retention and archiving.

13. The thirteenth section describes the process for ensuring the integrity of data.

14. The fourteenth section provides information on the necessary resources and tools.

15. The fifteenth section discusses the importance of staying up-to-date with industry trends.

16. The sixteenth section outlines the process for conducting regular audits.

17. The seventeenth section details the requirements for incident response planning.

18. The eighteenth section describes the process for ensuring the availability of services.

19. The nineteenth section provides information on the necessary documentation.

20. The twentieth section discusses the importance of maintaining a strong security culture.

Ciljevi koji se postižu Programom su:

- Višestruko uvećan obim bioloških i tehničkih ulaganja u državne šume, bez kojih održivog gazdovanja šumama nema
- Značajno racionalnije korišćenje razpoložljive drvene mase iz državnih šuma; dostupnost iste daleko širem broju prerađivača i s tim znatno veća podrška razvoju drvne industrije; posljedično, značajan doprinos ka otvaranju novih radnih mjesta u šumarstvu i drvnoj industriji;
- Kroz privatizaciju i otvaranje konkurencije, poboljšan kvalitet i efikasnost u vršenju stručno-tehničkih poslova odnosno usluga javne službe
- Kroz komercijalizaciju biće podignut standard u vrednovanju poslova i radova u šumarstvu, kao i socijalni standard zaposlenih (30% veća lična primanja);
- Programom će se omogućiti značajan doprinos šumarskog sektora ka smanjenju kadrovskog obima državne uprave (smanjenje za 360 zaposlenih u državnoj upravi).
- Kroz otvorenu ponudu i potražnju (Berza drveta) postignuće se veće cijene drveta odnosno biće bolje vrednovanje drvene sirovine i sa tim veći prihodi za šumarski sektor.
- Više nego dvostruko će biti uvećan ukupni prihod sektora od korišćenja državnih šuma i s tim nacionalnog bruto društvenog proizvoda. Uvećanje od 7.2 miliona EUR (u 2019.god.) na 16.2 miliona EUR u 2021.godini.

Navedeni ciljevi su u skladu sa revidovanom Strategijom razvoja šumarstva (2014-2023) i sa Programom ekonomskih reformi. Program reorganizacije je takođe urađen u skladu sa preporukama DRI.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju?

Glavne promjene koji treba da nastanu reorganizacijom sektora šumarstva su osnivanje državnog preduzeća (doo Šume Crne Gore) koji će gazdovati državnim šumama na efikasniji način u poređenju sa sadašnjom Upravom za šume, potom napuštanje koncesionog načina korišćenja državnih šuma (uz poštovanje već stečenih prava), prodaja drveta na panju i na kamionskom putu sa tendencijom povećavanja udjela prodaje drvnih sortimenata na šumskim stovarištima.

Uspostavljanjem novog organizacionog modela će se omogućiti da se državnim šumama kao dobrom od javnog interesa gazduje na ekološki održiviji, socijalno odgovorniji i ekonomski efikasniji način.

U izrađenim studijama za ovu svrhu, od strane relevantnih međunarodnih eksperata iz oblasti šumarstva je ocijenjeno, da je dosadašnji model korišćenja šuma neefikasan a posebno zbog značajnog izdvajanja sredstava opštinama od korišćenja šuma te tako nijedna od predloženih opcija organizovanja šumarstva nebi bila održiv za sector ako bi ostao "status quo" . U našim uslovima izdvajanje lokalnim samoupravama je pet puta više nego u Sloveniji, 4 – 8 puta nego i Hrvatskoj i 40 puta više nego u Srbiji!

U pravcu operacionalizacije ovog cilja, u narednom period (IV kvartal 2020) slijede i izmjene Zakona o šumama.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerovatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and is mostly illegible due to low contrast and blurriness.

- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

U novom sistemu organizacije šumarstva, prodaja drvne sirovine će se realizovati kroz Berzu drveta na šumskim stovarištima, čime će biti postignute značajno veće cijene drveta, odnosno biće postignuto bolje vrednovanje drvne sirovine i sa tim biće i veći prihodi kako za šumarski sektor tako i ekonomije lokalnih samouprava.

Omogućiće se značajno bolje korišćenje cjelokupnog potencijala uz održivi način sječe u šumama, čime će se omogućiti dostupnost sirovine daleko širem broju prerađivača nego što je to sada slučaj i s tim će biti i znatno veća podrška razvoju drvne industrije. Sve će to značajano doprinijeti otvaranju novih radnih mjesta u šumarstvu i drvnoj industriji.

Novi model organizacije stvorice uslove za formiranje novih malih i srednjih preduzeća i razvoj zdrave konkurencije a sa tim i poboljšan kvalitet i efikasnost u vršenju stručno-tehničkih poslova odnosno usluga javne službe. Značajno će se razviti mehanizmi za suzbijanje sive ekonomije pogotovo u segmentu kod evidentiranja i oporezivanja usluga na korišćenju šuma (usluge sječe, privlačenja i transporta....) što do sada nije bio slučaj.

Višestruko će biti uvećan i obim bioloških i tehničkih ulaganja u šume (pošumljavanje i izgradnja šumskih puteva, podrška privatnim vlasnicima šuma, izrada planske dokumentacije i sl.), bez čega nema održivog gazdovanja šumama.

Sprovođenjem programa reorganizacije stiču se uslovi za integralno održivo i multifunkcionalno gazdovanje šumama koje uključuje unaprjeđenje šumskog fonda u pogledu kvantiteta i kvaliteta i uvećavanje prinosa, unaprjeđivanje vitalnosti i ekološke stabilnosti šuma, očuvanje biološke raznovrsnosti šuma i vodnog režima, jačanje otpornosti šuma na klimatske promjene, kao i povoljnog uticaja šuma na životnu sredinu, ruralnu ekonomiju i stanovništvo.

Reformom će se omogućiti značajno veći prihodi sektora (više nego dvostruko će biti uvećan ukupni prihod sektora) a sredstva će u novom sistemu organizacije Budžetu I opštinama vraćati preko naknada kako od prodatih gotovih drvnih sortimenata tako i iz realnog sektora kroz novoosnovana preduzeća na lokalnom nivou a što će usloviti jačanje konkurentnosti, otvaranje novih radnih mjesta i povećanje prihoda od ostalih naknada i sl..

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Da obrazložiti metodologiju koja je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry should be supported by a valid receipt or invoice to ensure transparency and accountability.

2. The second section outlines the procedures for handling discrepancies between the recorded amounts and the actual cash flow. It suggests a systematic approach to identify the source of the error and correct it promptly.

3. The third part of the document addresses the role of internal controls in preventing fraud and mismanagement. It highlights the need for a clear separation of duties and regular audits to detect any irregularities.

4. The fourth section discusses the impact of technology on financial record-keeping. It mentions how digital tools can streamline the process, reduce the risk of human error, and provide real-time access to financial data.

5. The fifth part of the document covers the legal requirements for financial reporting. It notes that organizations must adhere to specific standards and regulations to avoid penalties and maintain their reputation.

6. The sixth section explores the benefits of a robust financial management system. It states that such a system can provide valuable insights into the company's performance, enabling better decision-making and strategic planning.

7. The seventh part of the document discusses the importance of regular communication with stakeholders. It suggests that providing timely and accurate financial reports can build trust and confidence among investors, creditors, and other interested parties.

8. The eighth section of the document addresses the challenges of financial record-keeping in a dynamic business environment. It offers practical tips for staying organized and up-to-date with the latest changes in regulations and market conditions.

9. The ninth part of the document discusses the role of financial records in tax compliance. It emphasizes that accurate records are essential for calculating taxes correctly and claiming any applicable deductions and credits.

10. The final section of the document provides a summary of the key points discussed. It reiterates the importance of maintaining accurate and reliable financial records for the long-term success and sustainability of the organization.

- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.

- Do sada je Uprava za šume za sprovođenje definisanih poslova dobijala sredstva iz Budžeta u iznosu od 5.076.642,58 Eura (pozicija 2441 iznos 4.815.742,58 Eura i pozicija 4024 iznos 260.900,00 Eura).
- Ukupni planirani izdaci budžeta države za vršenje usluga javne službe i poslove organa uprave koji ostaje u sastavu MPRR iznose 5,357,604 Eura.
- Ukupno projektovani primici budžeta na nivou države od korišćenja državnih šuma preko koncesija uključujući primitke od PDV, iznose 5.5 miliona EURa .
- Ukupno projektovani primici budžeta države i lokalnih samouprava, sa prihodom od PDV, iznose 8.1 miliona EUR.
- U prvoj godini realizacije Programa, BDP šumarstva bi se sa 0.16% uvećao više nego dvostruko tj. na 0.39 % BDP.
- Da bi program reorganizacije mogao da zaživi u cijelosti, odnosno da bi sistem mogao nesmetano od početka da funkcioniše, potrebno je jednokratno iz Budžeta Crne Gore, za početak rada doo Šume Crne Gore obezbjediti sredstva u iznosu od 2.000.000,00 Eura.
- Potrebna finansiska sredstva su jednokratna i služiće do konsolidacije naplata sredstava od korišćenja šuma, sporednih šumskih proizvoda i lovišta posebne namjene.
- Potrebna finansiska sredstva potrebno je planirati za narednu fiskalnu godinu.
- Više će nego dvostruko uvećan ukupni prihod sektora od korišćenja državnih šuma i s tim nacionalnog bruto društvenog proizvoda (Uvećanje od 7.2 miliona EUR u 2019.god. na 16.2 miliona EUR u 2021.godini).

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertska podrška i ako da, kako.
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.

U okviru projekta Reforme šumarskog sektora u Crnoj Gori urađene su dvije studije koje je podržala Svjetska Banka i to „Predlog mogućih rješenja za reorganizaciju šumarstva u Crnoj Gori“ (GISS/Ferlin, 9/2018 i “Studija ekonomske izvodljivosti organizacionih modela” (GISS/Ferlin, 9/2018).

Kroz sjednice Odbora udruženja šumarstva i drvoprerade u Privrednoj Komori CG obavljene su konsultacije sa predstavnicima privrednih društava –korisnika šuma i koncesionara u tri navrata gdje su razmatrani svi aspekti novog modela korišćenja šuma. Glavne rezultati konsultacija su bili da se od postojećeg koncesinog sistema napravi otklon u odnosu na što veću komercijalizaciju aktivnosti u šumama pogotovu dijela koji se odnosi na prodaju drvnih sortimenata, odnosno izvlačenje što većeg kvaliteta iz sječivih etata u odnosu na potrebe privrede, s jedne strane, a sa druge i uslužne potrebe lokalnog stanovništva koje živi u ruralnim područjima. Takođe je konstatovano, da treba da se formira Berza drveta sa centralnim elektronskim licitacionim sistemom gdje će svi privredni subjekti koji ispune materijalno-tehničke i kadrovske potencijale, u skladu sa Zakonom, moći da učestvuju čime će se omogućiti veća dostupnost sirovine za znatno veći broj drvoprerađivača.

Na Trećem crnogorskom šumarskom forumu 16. decembra 2019. godine u Podgorici koji je održan pod nazivom “Reforma sistema upravljanja šumama” , predstavnicima državnih institucija, lokalnih samouprava, civilnog društva, privrede, privatnog sektora, stručnih institucija i međunarodnih organizacija predstavljen je na posebnom panelu “Predlog sistemsko-

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry should be supported by a valid receipt or invoice. This ensures transparency and allows for easy verification of the data. The text also mentions that regular audits are necessary to identify any discrepancies or errors in the accounting system.

Furthermore, it highlights the role of technology in modern accounting. The use of software can significantly reduce the risk of human error and streamline the process of data entry and reporting. However, it also notes that proper training and security measures are essential to protect the integrity of the financial information.

In conclusion, the document stresses that a robust accounting system is fundamental for the long-term success of any business. It provides a clear framework for how to manage financial data effectively and responsibly.

The second section of the document focuses on the legal and ethical aspects of accounting. It outlines the professional standards that accountants must adhere to, including the requirement to remain objective and impartial. The text also discusses the consequences of unethical behavior, such as the loss of professional status and potential legal action.

It further explores the importance of confidentiality in the accounting profession. Accountants often have access to sensitive financial information, and it is their duty to protect this data from unauthorized access. The document provides guidelines on how to handle confidential information and the steps to take in the event of a breach.

Finally, the text touches upon the evolving nature of the accounting profession. As new technologies and regulations emerge, accountants must stay current in their knowledge and skills. Continuous education and professional development are presented as key factors for success in this field.

organizacionih, kadrovskih i ekonomskih okvira za uspostavljanje novog organizacionog modela u gazdovanju šumama". U usvojenoj zajedničkoj izjavi sa Trećeg crnogorskog šumarskog foruma o prioritetnim aktivnostima državnih šumarskih institucija data je puna podrška reformi sistema upravljanja šumama kroz javne i komercijalne funkcije na kojima će se zasnivati funkcionisanje budućeg preduzeća iz oblasti gazdovanja šumama. Skupu je prisustvovalo 120 učesnika iz svih gore pomenutih institucija.

U konsultacijama sa zainteresovanim stranama od strane pojedinih predstavnika jedinica lokalne samouprave izražena su neslaganja sa novom metodologijom obračuna naknada koje se po zakonu opredjeljuju tim subjektima. U Crnoj Gori danas ta izdvajanja su pet puta više nego u Sloveniji, 4 – 8 puta nego u Hrvatskoj i 40 puta više nego u Srbiji. Prihodi opštinama su zavisili od rada koncesionara pa smo imali primjere da opštine koje imaju najveće šumskog bogatstvo zbog neadekvatnog sistema gazdovanja i dugih procedura kod raskida koncesionih ugovora, iste budu uskraćene za značajan dio tih prihoda. Imamo i suprotnih primjera, gdje su korisnici šuma redovno izmirivali svoje obaveze, ali od toga ništa nije vraćeno u šume i šumarstvo (za puteve, pošumljavanje, protivpožarnu zaštitu i sl.) ili ulaganja u razvoj drvoprerade. U studijama izrađenim od strane relevantnih eksperata iz oblasti šumarstva je ocijenjeno da je dosadašnji model izdvajanja sredstava opštinama od korišćenja šuma (70 odsto od naknada) neodrživ za bilo koju od predloženih opcija organizovanja šumarstva.

Jasno je da takav sistem nije bio održiv i iz tog razloga je predložena optimalna metodologija, koja uz domaćinsko gazdovanje šumama će stvoriti mogućnost za bolje vrednovanje sirovine kroz prodaju sortimenata na berzi drveta i na šumskim putevima a time i veće prihode preduzeća, nova radna mjesta, prihode od poreza na njihov dohodak, uopšte uticaće na razvoj lokalne ekonomije. Dakle, novi sistem organizovanosti sektora šumarstva neće značiti i manje prihode za lokalne samouprave, naprotiv, pored opredijeljenih sredstava, opštine će dodatne benefite ostvarivati od realnog sektora.

7: Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Po usvajanju Programa slijede izmjene i dopune Zakona o šumama tako da potencijalne prepreke mogu biti u politizaciji pojedinih pitanja a koji nijesu iz domena struke. Takođe dinamika donošenja podzakonskih akata koji slijede izmjenom Zakona direktno mogu uticati na postizanje projektovanih ciljeva.

Glavni indikatori za ispunjenje ciljeva su: stepen realizacije programa reorganizacije kao i stepen poštovanja Zakona i opštih akata prilikom realizacije Programa.

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i drugi nadležni organi će sprovoditi implementaciju propisa i ispunjavanje ciljeva u skladu sa Programom reorganizacije koncesionog korišćenja šuma.

Mjesto i datum,

Podgorica, _____ . godine

Starješina,

mr Milutin Simović

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry should be supported by a valid receipt or invoice. This ensures transparency and allows for easy verification of the data.

In the second section, the author details the various methods used to collect and analyze the data. This includes both manual and automated processes. The goal is to ensure that the information gathered is both reliable and comprehensive.

The third part of the document focuses on the results of the analysis. It shows that there is a clear trend in the data, which suggests that the current strategy is effective. However, there are some areas where improvement is needed, particularly in terms of efficiency and cost reduction.

Finally, the document concludes with a series of recommendations for future action. These include implementing new software tools, training staff on best practices, and conducting regular audits to ensure ongoing compliance and accuracy.

The following table provides a summary of the key findings from the analysis. It shows the percentage change in various metrics over the specified period.

Metric	Start Date	End Date	Percentage Change
Revenue	2023-01-01	2023-06-30	+15.2%
Expenses	2023-01-01	2023-06-30	+8.7%
Profit Margin	2023-01-01	2023-06-30	+6.5%
Customer Satisfaction	2023-01-01	2023-06-30	+3.1%
Operational Efficiency	2023-01-01	2023-06-30	+4.8%

Based on these findings, it is recommended that the company continue to invest in technology and staff development to further optimize its operations and maintain its competitive edge in the market.